

Fauna

MINUARTIA, Estudis ambientals. 2001. *Estudi de base per a la revisió del Pla Especial del Parc Natural del Montnegre i el Corredor. Medi físic i fauna.*

Fauna vertebrada

Peixos

Durant el final dels anys noranta apareixen una sèrie de publicacions que descriuen molt acuradament la presència de peixos dins la zona del parc (Aparicio *et al.*, 1996, 1997 i 2001; Aparicio & Vargas, 1998). Els peixos estan representats a la zona d'estudi per espècies autòctones, com el barb de muntanya (*Barbus meridionalis*), la bagra (*Leuciscus cephalus*) i l'anguila (*Anguilla anguilla*), i espècies introduïdes, com el carpí (*Carassius auratus*) i la perca americana o black-bass (*Micropterus salmoides*). El barb es troba actualment a la part alta de la riera de Montnegre, riera de Fuirosos, riera de Ramió i molt puntualment a la capçalera de la riera de Pineda. La bagra només es localitza a la Riera de Fuirosos i la de Ramió. Finalment l'anguila es localitza a la part baixa de la riera d'Olzinelles i a la part alta de la riera de Fuirosos.

Amfibis

Dins l'àrea d'estudi s'ha localitzat 10 espècies (Llorente, *et al.*, 1995; Campeny, 1996 i 2001). Ballesteros & Degollada (s.d. i 1997) esmenten la troballa d'un exemplar de tritó del Pirineu (*Euproctus asper*), tot i que correspondria a un animal introduït i no a la presència d'una població d'aquesta espècie (Campeny, 2001).

Les espècies més àmpliament distribuïdes (Campeny, 2001; Minuartia 2001b) són el tòtil (*Alytes obstetricans*) i la salamandra (*Salamandra salamandra*). El primer ocupa hàbitats molt diversos per tota l'àrea d'estudi, mentre que la salamandra apareix sobretot a les àrees de més altitud i a l'obaga, en els ambients més ombrívols i humits, com zones d'alzinar mediterrani i boscos caducifolis. La granota verda (*Rana perezi*) és la tercera espècie més freqüent; es troba per tota la serralada, tant a l'interior d'aquesta, com a les perifèries de cotes més baixes i a la vall de la Tordera.

El tritó palmat (*Triturus helveticus*) té les seves poblacions més importants localitzades a l'àrea del riu Tordera i dels estanys a l'entorn d'aquesta població (Campeny, 1987). Més puntualment l'any 1996 es van trobar 5 larves a una bassa de Vallgorguina i un adult a la bassa de Ca l'Arenes (Ballesteros & Degollada, 1999), tot i que aquestes observacions no s'han repetit.

El tritó verd (*Triturus marmoratus*) és escàs a l'àrea d'estudi, tot i que els punts on s'ha localitzat estan dispersos per la serralada. Ocupa medis humanitzats, sobretot basses artificials i abeuradors de bestiar, així com àrees inundades a Tordera.

El gripau d'esperons (*Pelobates cultripes*) ocupa la part basal del massís del Corredor i la vall de la Tordera, on és força abundant als estanys (Campeny, 1987). Falta pràcticament a tot el massís i és una espècie rara a l'àrea estudiada (Minuartia, 2001b).

La granoteta de punts (*Pelodytes punctatus*) es distribueix per la zona de la Tordera, la serra del Corredor i alguns punts del litoral. No hi ha dades de la seva presència al Montnegre i és una espècie rara a l'àmbit estudiat (Minuartia, 2001b).

El gripau comú (*Bufo bufo*) és un amfibi ubicu que pot trobar-se en tota mena de biòtops, des de mediterranis fins a eurosiberians, majoritàriament per sota els 100 m. Per a reproduir-se utilitza tant basses naturals com artificials, torrents i rierols (Campeny, 1996). Malgrat tot això, el seu estatus és d'espècie escassa (Minuartia, 2001b).

El gripau corredor (*Bufo calamita*) és també escàs a l'àrea estudiada, presenta una tendència marcada per les baixes altituds i un caràcter més mediterrani que l'espècie anterior. Es localitza sobretot a les valls i planes de Tordera, al massís del Corredor i a algunes zones del litoral maresmenc (Minuartia, 2001b).

La reineta (*Hyla meridionalis*) ocupa punts d'aigua amb vegetació arbustiva i arbòria. Es pot trobar fins als 700 m d'altitud si bé és clarament més abundant per sota dels 100 m. És una espècie escassa (Minuartia, 2001b), més abundant a la vall de la Tordera i al massís del Corredor que no pas a la serra del Montnegre.

Rèptils

A l'àrea d'estudi ha estat detectat un total de 19 espècies autòctones de rèptils (Ballesteros & Degollada, 1999; Campeny, 1999; Roig, *et al.*, 1998; Roig *et al.*, s.d.) i una d'introduïda (Roig *et al.*, 1998). La riquesa d'espècies és més gran a les àrees litorals i solanes del Maresme i a les valls de la Tordera, perquè són àrees menys forestades i més assolades.

El sector del Corredor presenta un major nombre d'espècies termòfiles i marcadament mediterrànies, mentre que el Montnegre concentra les de major afinitat per ambients centroeuropeus, frescos i humits.

Quatre espècies de quelonis han estat citades a l'àrea d'estudi. La tortuga mediterrània (*Testudo hermani*) ha estat localitzada a zones properes a poblacions urbanes d'Arenys de Mar, Arenys de Munt, Caldes d'Estrac, Argentona, Sant Iscle i Sant Cebrià. La majoria d'autors coincideixen en què es tractaria d'individus escapats de captivitat; no es descarta la seva reproducció en llibertat, tot i que no s'ha constatat.

La tortuga de rierol (*Mauremys leprosa*) es troba a la Tordera on és especialment abundant entre Sant Celoni i la Batllòria, a l'estany de la Júlia, a l'estany de can Torrent i a l'estany de Cal Raba. Cal indicar que tant a l'estany de Cal Raba com a l'embassament del Crous de Fuirosos, on l'espècie ja era present, hi han estat alliberats animals. Ballesteros & Degollada (s.d. i 1999) indiquen la reintroducció de 50 exemplars a Can Torrent, però es tracta amb tota seguretat d'una confusió amb Cal Raba, on sí que s'han alliberat amb certa freqüència animals trobats prop de la zona. Aquesta cita de Ballesteros & Degollada (*op. cit.*) és recollida erròniament com una introducció de l'espècie a Can Torrent i al pantà del Crous per Roig *et al.* (s.d. i 2000). La tortuga de rierol és present també al delta de la Tordera. Hi ha referències de la seva presència en un lloc indeterminat de la riera de Sant Pol (Giménez & Carbonell, 1986; Roig *et al.*, 1998).

La tortuga d'estany (*Emys orbicularis*) ha estat únicament esmentada a Tordera (San Miguel, 1975) i a Malgrat de Mar a la desembocadura de la Tordera (Campeny, 1987). Més recentment (a partir de 1997) hi ha cites d'exemplars d'aquesta espècie a l'estany de cal Raba (J. Borrell *in verbis*, E. Badosa).

La quarta espècie de queloni detectada és la tortuga de Florida (*Trachemys scripta*) localitzada a l'embassament de Can Riera de Vilardell (Roig, *et al.*, 1998), i de la que més recentment ha estat constatada la presència i augment poblacional a l'estany de cal Raba, on s'han vist fins a 20 individus (E. Badosa).

Els gecònids estan representats pel dragó comú (*Tarentola mauritanica*), molt freqüent i lligat a ambients antròpics, i el dragó rosat (*Hemidactylus turcicus*) només localitzat en zones humanitzades a Mataró, Argentona, Arenys de Mar i Arenys de Munt.

Els lacèrtids estan representats per cinc espècies. El sargantaner gros (*Psammotriton algirus*) és un dels saures més abundant a la zona d'estudi i només és absent a les zones més obagues. Per contra el sargantaner petit (*Psammotriton hispanicus*) es localitza principalment a les zones costaneres, al voltant de Mataró, riera d'Argentona, Caldes d'Estrac, Arenys de Mar i Arenys de Munt; només hi ha una referència a l'interior del massís del Montnegre i a prop de Fogars de Tordera. El llargardaix ocel·lat (*Timon lepidus*) està àmpliament distribuït a la zona d'estudi, sempre que tingui bones zones d'insolació, pel que és més abundant a les zones litorals. La sargantana roquera (*Podarcis muralis*) està molt localitzada a zones d'elevada humitat dels aiguamolls de la Tordera (Campeny, 1987) i a Vallgorguina (Ballesteros & Degollada, 1999) (una cita a la costa aportada per Ballesteros & Degollada, *op. cit.*, caldria que fos confirmada). Per contra la sargantana ibèrica (*Podarcis hispanica*) està àmpliament distribuïda segurament afavorida per les construccions humanes i la proliferació de pistes forestals (Roig *et al.*, 2000).

El vidriol o noia de pessic (*Anguis fragilis*) es troba ben distribuïda per la part més forestada i humida de la zona d'estudi. Ha estat localitzada en zones d'alzinar mediterrani, boscos de ribera i conreus, defugint les zones més seques del litoral.

Són vuit les espècies d'ofidis observades a l'àmbit d'estudi. La serp verda (*Malpolon monspessulanus*) i la serp blanca (*Elaphe escalearis*) són les espècies més abundants i ben distribuïdes per l'àrea, tot i que aquesta última té tendència a ocupar zones més forestals. La serp d'Esculapi (*Elaphe longissima*), per contra, presenta densitat molt baixa - tot i que sembla que presenta certa expansió - i es distribueix puntualment per les zones més forestals i més humides; aquestes poblacions són les que es localitzen més al sud de la península Ibèrica. Les dues serps d'aigua (*Natrix maura* i *Natrix natrix*) tenen una distribució ampla però discontinua, sempre relacionada amb punts naturals o artificials d'aigua. La serp llisa meridional (*Coronella girondica*) és escassa i ocupa biòtops mediterranis, prefereix les zones rocoses i ocupa tant la franja litoral com l'interior de les serres. L'escurçó pirinenc (*Vipera aspis*) tot i ser una espècie escassa es troba en franca expansió, amb observacions sobretot a les cotes més altes, però també amb citacions per sota dels 100 m (Campeny & Riera, 1991; Campeny 1999); aquestes poblacions són de les més meridionals de la península Ibèrica (Roig, *et al.*, 1998). L'escurçó ibèric (*Vipera latasti*), és molt més escàs i hi ha poquíssimes referències de l'espècie a la zona estudiada (Campeny 1999, Ballesteros & Degollada 1999, Roig *et al* 2000); tot i que Roig *et al* (2000) indiquen que es tracta d'una espècie en regressió i possiblement a punt d'extingir-se al Parc, les escasses dades disponibles no són prou indicatives com per constatar aquest procés.

Ocells

Dins l'àmbit d'estudi, considerant les espècies sedentàries (presents durant tot l'any), estivals (presents durant l'època reproductiva), hivernants (presents durant l'hivern) i espècies migradores (que només es poden observar durant els passos migratoris de tardor i primavera), el nombre de tàxons presents oscil·la entre 190 i 200 espècies.

Les espècies que es reproduïxen a la zona d'estudi es xifren en 103 (Ribas, 1997a i b) o 104 (*Atles d'ocells nidificants al Maresme*, en preparació). D'aquest centenar d'espècies, 32 són exclusivament estivals (*Atles d'ocells nidificants al Maresme*, en preparació). Segons Ribas 95 espècies integren l'avifauna hivernal regular a l'àrea d'estudi i 7 espècies només apareixen a l'hivern de forma esporàdica (Ribas, 1997b).

A causa de la proximitat al mar que presenta l'àrea d'estudi i a que la serralada és paral·lela a la línia costa, a la zona estudiada es produeix un flux migratori d'ocells important, sobretot d'aus planadores que, en evitar volar sobre el mar, en les nostres latituds estableixen les seves rutes paral·leles a la costa, i utilitzen els corrents tèrmics generats principalment a la vessant solana per volar a vela. Per aquest motiu s'observen fàcilment i sobretot rapinyaires des de punts elevats de la costa, com el Montalt o el turó del Fangar, on a finals d'agost i principis de setembre es poden veure més de 100 individus per hora volant direcció sud-oest. Entre els rapinyaires més freqüents hi trobem l'aligot vesper (*Pernis apivorus*), l'arpella (*Circus aeruginosus*), l'aligot (*Buteo buteo*) i l'esparver (*Accipiter nisus*), però també es pot veure en menor nombre l'esparver cendrós (*Circus pygargus*), l'arpella pal·lida (*Circus cyaneus*), juvenils d'astor (*Accipiter gentilis*), l'àliga calçada (*Hieraaetus pennatus*), l'àliga marcenca (*Circaetus gallicus*), l'àliga pescadora (*Pandion haliaetus*), el falcó mostatxut (*Falco subbuteo*), el xoriguer (*Falco tinnunculus*), el falcó peregrí (*Falco peregrinus*) i el falcó de la reina (*Falco eleonorae*). També es poden veure altres aus planadores durant la migració de tardor, com la cigonya blanca (*Ciconia ciconia*) i la cigonya negra (*Ciconia nigra*).

Els ambients on s'atura un nombre més gran d'efectius migradors són els aquàtics i els agrícoles. Els sistemes de riers, a més d'acollir els migrants propis d'aquests ambients, allotgen efectius de la major part d'espècies insectívores. A les zones de conreus s'hi detecten nombrosos contingents d'ocells en pas tant a la primavera com a la tardor (Ribas 1996).

A causa de la gran diversitat d'aquest grup només s'ha inclòs en els comentaris que vénen a continuació les espècies nidificants, ja que són les menys fluctuants i les que defineixen millor els ambients descrits, donat que és durant la reproducció quan moltes espècies es tornen més exigents amb l'elecció de l'hàbitat. En el cas d'espècies notòries o rares també es comenta el cas d'hivernants o migrants.

La zona d'estudi és dominada per zones boscoses, raó per la qual les espècies forestals hi són ben representades. Destaquem la presència del tallarol gros (*Sylvia borin*), que ocupa les parts més altes i humides. A remolc de l'increment de superfície forestal que s'està produint en les darreres dècades a l'àmbit territorial considerat, les espècies típicament forestals estan experimentant una expansió. És el cas del picot garser gros (*Dendrocopos major*), el tudó (*Columba palumbus*), el tord (*Turdus philomelos*), el pica-soques blau (*Sitta europaea*), el pinsà (*Fringilla coelebs*) i varies espècies de mallerengues. Dins les grans masses forestals, les zones obertes presenten gran importància i són crucials per espècies com la griva (*Turdus viscivorus*), la cotoliu (*Lullula arborea*) i l'estrany escorxador (*Lanius collurio*) que nidifica irregularment a Cal Paraire (Vallgorguina), Can Cornell (Sant Celoni) i Can Camps (Tordera- Fogars de Tordera) (Ribas, 2000). Cal destacar la presència com a nidificant del durbec (*Coccothraustes coccothraustes*), espècie en expansió i recent colonització com a nidificant a Catalunya que només cria a l'àrea d'estudi en zones amb presència de lledoners (*Celtis australis*), a can Maresme (Sant Iscle) i a Can Jordà (Santa Susanna) (*Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació). Una altra espècie típicament centreeuropea és la cornella (*Corvus corone*) de la que només es coneix una parella que cria entre Can Mates i Can Goita, a Sant Cebrià (*Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació).

Les àrees de solana i agrícoles, estan sotmeses a una gran pressió urbanística per la banda de mar, i a l'abandó i la colonització per part del bosc, a la banda de muntanya. Això fa que les espècies que ocupen aquests ambients estiguin en regressió. Aquest és el cas d'ocells com el capsigrany (*Lanius senator*), el cucut reial (*Clamator glandarius*), la puput (*Upupa epops*), l'abellarol (*Merops apisater*), el siboc (*Caprimulgus ruficollis*), la tórtora (*Streptopelia turtur*) i el tallarol emmascarat (*Sylvia hortensis*), totes elles migradores transaharianes.

Les zones humides i les planes agrícoles de la Tordera són d'un gran interès ja que moltes espècies només es troben en aquesta zona dins l'àrea estudiada.

En el cas de les zones humides és important la presència del cabusset (*Tachybaptus ruficollis*) criant a l'estany de can Torrent, la bassa de la Júlia, l'estany de cal Raba i la desembocadura de la Tordera. També destaca la presència com a nidificant del martineta menut (*ixobrychus minutus*) a l'estany de can Torrent (Ribas, 2000) i a l'estany de cal Raba (Copete, 1998). La fotja (*Fulica atra*) també ocupa aquestes dues zones humides (Copete, 1998). El 2001 s'han detectat quatre parelles de martineta de nit (*Nycticorax nycticorax*) a l'estany de cal Raba (*Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació). El blauet (*Alcedo atthis*) s'ha trobat criant al riu Tordera a l'alçada de la Júlia (*Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació). Altres espècies més ben distribuïdes per aquestes zones humides i tot el tram de la Tordera de Sant Celoni fins a la desembocadura, són el collverd (*Anas platyrhynchos*), la polla d'aigua (*Gallinula chloropus*) i el corriol menut (*Charadrius dubius*) que ocupa les zones de còdols del riu (*Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació). Per últim destacar la presència molt escassa i irregular de la nidificació del balquer (*Acrocephalus arundinaceus*) i la boscarla de canyar (*Acrocephalus scirpaceus*) a les zones dels estanys (Ribas, 2000) i a la desembocadura del riu (*Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació).

Les planes agrícoles de Tordera, riera de Vallmanya, torrent de Sant Ou, gorg Negre i torrent de la mina d'Or, són zones que tenen una molt particular avifauna (*Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació). És destacable la presència del picot menut (*Dendrocopos minor*) que està associat al conreu de pollancre (*Populus sp*) (Romero, *com. pers*). També hi són presents espècies d'ambients oberts i amplis com la cogullada (*Galerida cristata*), el pardal roquer (*Petronia petronia*), el bitxac (*Saxicola torquata*) i el cruixidell (*Miliaria calandra*) (Ribas, 2000; *Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació).

Dins de la zona d'estudi els ambients rupícoles són molt escassos, pel que tenen un alt valor. Es troben només representats per antigues pedreres, com la del coll de l'Era d'en Mora, a Calella, i la pedrera de Pineda, o per algunes zones litorals com Roca Grossa a Calella, on trobem espècies rupícoles com la merla blava (*Monticola solitarius*), la cotxa fumada (*Phoenicurus ochruros*) i el roquerol (*Ptyonoprogne rupestris*).

És remarcable el cas dels rapinyaires que nidifiquen a la zona, ja que solen ser espècies indicadores del bon estat de conservació dels hàbitats.

Dins de les rapinyaires diürnes trobem 6 espècies. L'àliga marcenca (*Circaetus gallicus*) manté entre tres i quatre territoris dins l'àrea d'estudi, una parella a la zona del Corredor i el Montalt, dues o tres a

la serra del Montnegre, des de cal Paraire fins a la riera de Ramió (Ribas, 2000; *Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació); aquesta espècie tot i que nidifica a les parts menys transitades i més tranquil·les de les serralades, caça sovint a la zona litoral i a les planes de Tordera, així com a qualsevol clariana de les zones més forestals. L'astor (*Accipiter gentilis*) és present a les zones forestals, sobretot a les pinedes de pi blanc (*Pinus halepensis*), i abunda a la serra del Montnegre, amb un mínim de 6 territoris (Moreno, com. pers.), però s'ha trobat al Corredor en pinedes de pi pinyer (*Pinus pinea*) (*Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació), on segons Ribas hi ha de 3 a 5 parelles (Ribas, 2000). L'esparver (*Accipiter nisus*) ocupa zones forestal del Corredor, amb una parella, i del Montnegre, on es troben entre 8 i 10 parelles (Ribas, 2000); també es localitza en zones litorals com el solell del Montalt, la serra de can Sala i la plana de la Tordera. L'aligot (*Buteo buteo*) ocupa els espais agroforestals i és abundant al Montnegre, on manté 20 parelles, i freqüent a la plana de la Tordera; per contra és escàs al Corredor, on es localitzen 2 o 3 parelles (Ribas, 2000). L'aligot vesper (*Pernis apivorus*) manté 1 o 2 territoris a la zona del Corredor i Montalt i 2 territoris a l'àrea del Montnegre (*Atles d'ocells nidificants del Maresme*, en preparació). Dins dels falcònids només trobem actualment el falcó mostaxut (*Falco subbuteo*), que ha criat al turó del Fangar i a la serra de can Sala, al turó de la Guàrdia, a Sant Pere de Riu, a la riera de Santa Susanna, i a les planes de Tordera. Tot i no cria dins l'àrea d'estudi, el xoriguer (*Falco tinnunculus*) ho fa al nucli urbà de Mataró i caça al Pla de Sant Simó i voltants d'aquesta ciutat.

Els rapinyaires nocturns també són ben representats a l'àrea d'estudi. El duc (*Bubo bubo*) només es localitza en dos punts la pedrera de Pineda i la del coll de l'Era d'en Mora (Calella). El gamarús (*Strix aluco*) és el rapinyaire nocturn més abundant, repartit per tot tipus de massa forestal i fins i tot ocupa pobles i parcs urbans. Per contra l'òliba (*Tyto alba*) ocupa àrees amb espais oberts, a la costa i la plana de Tordera, però està en franca regressió. El mussol (*Athene noctua*) manté encara poblacions importants, sobretot a les zones agrícoles de la costa, i és especialment abundant a les valls i planes de la Tordera. El xot (*Otus scops*) és abundant als fons de les valls i prop de pobles on abunden arbres grans. Per últim el mussol banyut (*Asio otus*) s'ha trobat a can Flaquer (Mataró), Creu de Canet, Estany de can Torrent i vall de sant Ou (Tordera).

Mamífers

Entre els insectívors trobem l'eríçó fosc (*Erinaceus europaeus*) des de la costa fins a les serralades del Corredor i del Montnegre, però és especialment abundant a les planes de la Tordera (Cordero & Ventura, 1987). L'eríçó mediterrani (*Atelerix algirus*), per contra, només es troba a la costa (Ruiz-Olmo & Aguilar, 1995). El talp (*Talpa europaea*) és present a la part més alta del Montnegre, coll de Basses i zones obagues fins a les planes de Tordera. També han estat citades a l'àrea d'estudi la musaranya nana (*Suncus etruscus*) i la musaranya vulgar (*Crocidura russula*) molt ben distribuïdes per tota l'àrea d'estudi. De la musaranya mediterrània d'aigua (*Neomys anomalus*) s'ha constatat la presència a les valls de la Tordera a partir d'unes poques egagròpiles d'òliba (Cordero & Ventura, 1987).

Entre els micromamífers del grup dels rosegadors és remarcable l'abundància del ratolí de bosc (*Apodemus sylvaticus*) i del talpó roig (*Clethrionomys glareolus*) en els ambients més humits i forestals (Flaquer *et al.*, 1998). L'esquirol (*Sciurus vulgaris*) és abundant a les zones forestals, principalment a les pinedes de pi blanc, i en alguns punts pot ser localitzat a la mateixa costa (Llavaneres, Arenys de Mar i Roca Grossa a Calella). Al solei i zones més seques destaca la presència del ratolí mediterrani o de camp (*Mus spretus*) i del talpó comú (*Microtus duodecimcostatus*). S'ha de fer notar la presència a l'àrea d'estudi del liró gris (*Glis glis*), del talpó muntanyenc (*Microtus agrestis*) (Flaquer & Arrizabalaga, 1998) i del ratolí lleonat (*Apodemus flavicollis*) (Flaquer & Arrizabalaga, 2000), que tenen a l'àrea del Montnegre la seva àrea de distribució més meridional. Torre & Arrizabalaga (1999) constaten que el ratolí de bosc és una espècie generalista pel que fa als hàbitats, i està més condicionada per l'estructura de l'hàbitat que no pas pel tipus d'hàbitat en si; el talpó roig és especialista d'espais fronterers i mostra preferència per àrees forestals amb gran desenvolupament de l'estrat herbaci, mentre que el ratolí mediterrani és especialista d'espais oberts, els quals prefereix amb gran recobriment herbaci.

El conill (*Orytolagus cuniculus*) és present a l'àrea d'estudi, sobretot a les solanes amb vegetació arbustiva de caire mediterrani o prop d'àrees agrícoles, defugint zones molt forestades. Està sotmès a una important pressió cinegètica i és objecte d'elevades repoblacions i alliberaments que es fan tan dintre com fora de la temporada de caça (Rodríguez & García, 2000). La llebre (*Lepus europaeus*) només es localitza amb una certa freqüència a les valls de la Tordera (Cordero & Ventura, 1987).

Els carnívors estan representats a l'àrea d'estudi per 6 espècies. Una setena espècie, el turó (*Mustela putorius*), s'hi considera extingida recentment (Ruiz-Olmo & Aguilar, 1995). La mostela (*Mustela nivalis*), el gorjablanc (*Martes foina*) i el teixó (*Meles meles*), es troben ben distribuïts i són presents fins i tot a zones molt a prop de la costa. La geneta (*Genetta genetta*) és molt abundant als alzinars, però també ocupa zones litorals i suburbanes (Masclans, 2000). La guilla (*Vulpes vulpes*) seria també freqüent d'acord amb les dades sobre captures anuals d'aquesta espècie dins l'àrea d'estudi (Rodríguez & García, 2000). Estimes d'abundància de carnívors al Montnegre (Minuartia, 2001a), en les quals es detectà la presència de fagina, toixó, geneta i guilla posen de manifest que la geneta seria l'espècie menys àmpliament distribuïda d'entre totes les detectades, mentre que la fagina seria la que apareix amb major freqüència i de la que es detecta més abundància de rastres; aquestes espècies no mostren diferències significatives en relació a la seva freqüència en els diversos ambients estudiats (ribera, alzar, boscos de caducifolis), tot i que l'alzar seria l'ambient més ric i divers en espècies. Finalment, indiquem que és present a la zona el visó americà (*Mustela vison*), espècie al·lòctona que s'ha expandit a partir d'exemplars escapats d'una granja al Montseny; ocupa la Tordera i alguns dels seus afluents (Ruiz-Olmo & Aguilar, 1995; Palazón & Ruiz-Olmo, 1996).

Pel que fa als artiodàctils, dins l'àrea d'estudi es localitzen el senglar (*Sus scrofa*) i el cabirol (*Capreolus capreolus*). El massís del Montnegre i el Corredor no és un espai protegit inclòs dins el *Programa de seguiment de les poblacions de senglar a Catalunya* (Minuartia, 2000), i hi ha pocs treballs que aportin referències sobre l'abundància i densitat del senglar dins l'àrea d'estudi. Es tracta, però, d'una espècie freqüent (Rodríguez & García, 2000), de la qual han anat incrementant-se les captures durant la dècada dels 90; aquest increment es produeix a tot Catalunya i únicament a les comarques gironines es detecta una davallada en la temporada 1999/2000 (Minuartia, 2000). Al Montseny i a Sant Llorenç del Munt, que són els espais més propers on s'està executant el *Programa de seguiment* abans esmentat, les dades sobre captures / 100 ha de terrenys cinegètics mostren respectivament valors mitjans al Montseny i baixos a Sant Llorenç; una estima orientativa de la densitat aporta 3,9 senglars / 100 ha al Montseny i 2,2 senglars / 100 ha a Sant Llorenç del Munt (Minuartia, 2000). Caldria suposar que al Montnegre i al Corredor les densitats podrien ser del mateix ordre de magnitud.

Pel que fa al cabirol, entre els anys 1993 i 1998 van ser traslocats al Montnegre 91 individus procedents de les Landes de Gascogne, en una actuació promoguda pel Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca (actualment amb les competències sobre el tema traspasades al Departament de Medi Ambient) i la Federació de Caça de Catalunya. L'any 1994 es va fer un ràdio-seguiment per conèixer la seva dispersió (Rosell *et al.*, 1999; Ruiz-Olmo & Aguilar, 1995). L'espècie ocupa les zones més frescals i obagues, defugint les solanes i zones litorals, tot i que també hi ha observacions esporàdiques en els vessants de mar. Els exemplars del Montnegre s'han dispersat cap al Corredor –on també s'han produït traslocacions – i alguns individus han arribat al Montseny.

D'altra part, cal remarcar que un petit grup de cérvols (*Cervus elaphus*), es va escapar d'un tancat de cria instal·lat al Maresme quan es va trencar la tanca durant la construcció de l'autopista A-19 (Rosell *et al.*, 1999); actualment, però, no es té constància que es mantingui a la zona cap d'aquests exemplars.

Del grup dels quípters es disposa d'escassa informació a la zona. Malgrat això, és coneguda de fa anys la importància de les mines de can Palomeres a Malgrat de Mar per aquests mamífers. En aquest indret es van citar 7 espècies de rat-penats cavernícoles (Cardona *et al.*, 1988): el rat-penat de musell llarg (*Myotis myotis*), el rat-penat de Natterer (*Myotis nattereri*), el rat-penat de peus grans (*Myotis capaccinii*), el rat-penat de ferradura gran (*Rhinolophus ferrum-equinum*), el rat-penat de ferradura mediterrani (*Rhinolophus euryale*) i el rat-penat de ferradura petit (*Rhinolophus hipposideros*). Treballs recents basats en la identificació acústica han detectat 6 espècies a l'àrea de Canyamars, en un ambient antropitzat i proper a zones forestals (Flaquer & Arrizabalaga, 2001): la rata-pinyada de muntanya (*Hypsugo savii*), la rata-pinyada nana (*Pipistrellus pygmaeus*), la rata-pinyada de vores clares (*Pipistrellus kuhlii*), la rata-pinyada orelluda (*Plecotus sp.*, possiblement *P. austriacus*), la rata-pinyada de cua llarga (*Tadarida teniotis*) i una de les espècies del gènere *Myotis*. En els nuclis habitats es localitza la rata pinyada pipistrel·la comuna (*Pipistrellus pipistrellus*).

Cal remarcar que l'àmbit estudiat està situat a la ruta migratòria litoral utilitzada pels rat-penats a Catalunya. Com que les diferents espècies aprofiten hàbitats diversos, la varietat paisatgística de l'àmbit considerat pot ser d'interès per mantenir la riquesa d'espècies de quípters a la zona.

Fauna invertebrada

La fauna invertebrada està integrada per nombrosos grups heterogenis, amb un pes quantitatiu molt més important que el grup dels vertebrats pel que fa a nombre d'espècies. Malgrat això, hi ha un gran desconeixement en comparació amb els vertebrats, i els estudis disponibles són molt escassos.

En un compendi de la fauna malacològica del Maresme, Ventura (1993) aporta dades de 30 espècies de l'àrea d'estudi. Entre aquestes, 4 tàxons són endèmics catalans:

Bythiniella rufescens persuturata (citada a la font de la Casa Nova de Maspons a Sant Iscle de Vallalta per Altimira, 1960).

Granaria braunii (citada d'Arenys de Munt per Bofill, 1921).

Oxychilus (Morlina) glaber harlei (citada per Bech i Fernández, 1984, del riu Tordera a Sant Celoni).

Helicigona lapicida andorraca (citada per Altimira, 1970, de l'avenc de les Aranyes a Hortsavinyà).

El mateix estudi esmenta quatre altres espècies eurosiberianes:

Carychium minimum (citada a Ca l'Estany a Tordera).

Acroloxus lacustris (citada per Altaba, 1985 a Ca l'Estany a Tordera, i pel propi Ventura).

Planorbis (Planorbis) carinatus (citada per Bofill, 1921, a Caldes d'Estrac).

Anisus (anisus) leucostomus (citada a Ca l'Estany a Tordera).

Finalment, i pel que fa als mol·luscs, Ventura (1993) indica que Bofill *et al.* (1921) van trobar els uniònids *Anodonta (anodonta) cygnea* i *Unio elongatulus* al riu Tordera a Tordera.

Pel que fa als artròpodes, Filbà (1993) esmenta 15 espècies de tricòpters al Montnegre i el Corredor. Stefanescu & Miralles (1995) referencien 57 espècies de papallones diürnes en una zona de boscos i prats al voltant del mas de can Riera de Vilardell (Sant Celoni). Masó *et al.* (1978) aporten també dades sobre lepidòpters de l'àrea estudiada; d'entre aquests cal remarcar la papallona nocturna de la família dels Saturníds *Saturnia pyri*, detectada a Sant Andreu de Llavaneres i Sant Cebrià de Vallalta, i que està considerada per la UICN amb la categoria E (en perill), tot i que a Espanya caldria considerarla fora de perill (Rosas *et al.* 1992). Sabater *et al.* (1986) aporten un inventari dels macroinvertebrats (crustacis, insectes i mol·luscs) presents dels estanys de Tordera; d'aquests remarcuem que la referència del dípter *Culiseta litorea*, sigui possiblement única per a la península Ibèrica.

Hi ha hàbitats en concret que destaquen per la particularitat de la fauna d'artròpodes. En aquest sentit, les zones humides de la Tordera mostren una elevada diversitat d'espècies (Sabater & Sabater, 1987). Els prats sabanoides d'albellatge presenten interès ecològic, biològic i zoogeogràfic, ja que en ells s'han localitzat ortòpters comuns amb la fauna de les sabanes africanes (Olmo 1998 i 2001).

Existeixen estudis que aporten dades sobre zones molt properes a l'àmbit estudiat i amb hàbitats equiparables, i que per tant poden ser un indicatiu del tipus de comunitats d'invertebrats al Montnegre i el Corredor. Esmentem que en els cas dels mírids de la família dels heteròpters s'han descrit 35 espècies al Maresme (Goula & Alomar, 2000); pel que fa als dípters s'han descrit 10 espècies noves per a la ciència, 88 noves per a la fauna de Catalunya i 48 noves per a la fauna espanyola, també dins la comarca del Maresme (Carles-Tolrà, 1996).

Bibliografia

- Aparicio, E., Vargas, M.J. & Olmo, J.M. 1996. *Avaluació de l'estat de la ictiofauna a la riera de Fuirosos*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 17 pp.
- Aparicio, E., Vargas, M.J. & Olmo, J.M. 1997. *Distribució de la ictiofauna continental del Montnegre-Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 30 pp.
- Aparicio, E. & Vargas, M. J., 1998. *Pla de monitoratge de la ictiofauna del Parc Natural del Montnegre-Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 24 pp.
- Aparicio, E., Vargas, M.J. & Olmo-Vidal, J.M. 2001. Distribució i característiques poblacionals de la ictiofauna del Parc Natural del Montnegre i el Corredor. *III Trobades d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 49-53.
- Ballesteros, T. & Degollada, A. S.d. *Estudi dels amfibis del Parc Natural del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 70 pp.
- Ballesteros, T. & Degollada, A. 1997. Primera cita de tritón pirenaico (*Euproctus asper*) el la Cordillera Litoral Catalana. *Boletín de la Asociación Herpetologica Española.*, 8: 2-3
- Ballesteros, T. & Degollada, A. 1999. Herpetofauna de les serres del Montnegre i el Corredor. *II Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 85- 93.
- Bellvehí, A. & Munich, J. 2000. Reintroducció d'amfibis malgrat l'amenaça del carpi vermell. *IV Jornades naturalistes del Maresme*: 135-138.
- Campeny, R. 1987. Amfibis i rèptils del aiguamolls de Tordera. *L'Atzavara* 5: 31-38.
- Campeny, R. 1996. Amfibis de la vessant oriental del Montnegre i el Corredor: distribució i primeres dades fenològiques. *I Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 81-83.
- Campeny, R. 1999. Rèptils del vessant oriental del Montnegre i Corredor. Distribució i biòtops ocupats. *II Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 95-100.
- Campeny, R. 2001. Activitats de coneixement i gestió del poblament d'amfibis al Parc Natural del Montnegre i el Corredor. *III Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 45-48.
- Campeny, R. & Riera, J. M. 1991. Sobre la proliferació de l'escurçó (*Vipera aspis*) al solell del Montnegre i el Corredor. *I Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Pòster.
- Cardona, F. Cuenca, J. & Samarra, F. X. 1988. *Les mines de Can Palomeres, Malgrat de Mar*. Ajuntament de Malgrat de Mar.
- Carles-Tolrà, M. 1996. Sobre els dípters a la comarca del Maresme. *II Jornades naturalistes del Maresme*: 27-36.
- Copete, J. L. (ed.). 1998. *Anuari d'ornitologia de Catalunya*. 1996. Barcelona: Grup Català d'Anellament.
- Cordero, J. & Ventura, J. 1987. Els mamífers de Tordera. *L'Atzavara*, 5: 39-43.
- Filbà, L.I. 1993. Primeres dades sobre els insectes tricòpters (*Trichoptera*) del Maresme. *Ieres Jornades Naturalistes del Maresme 1992*: 38-40.
- Flaquer, C. Arrizabalaga, A. & Riera, J.M. 2000. Presència i abundància de petits mamífers al Corredor mitjançant l'estudi de letrines de gat mesquer (*Genetta genetta*). *IV Jornades Naturalistes del Maresme*: 49-53.
- Flaquer, C. & Arrizabalaga, A. 1998. *Presència i abundància de petits mamífers al Parc del Montnegre i el Corredor (sector Montnegre) mitjançant l'estudi de latrines de geneta (*Genetta genetta*) i d'egagròpiles de rapinyaires nocturns*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 45 pp.
- Flaquer, C. & Arrizabalaga, A. 2000. *Estudi de petits mamífers a partir de la dieta del gat mesquer o geneta (*Genetta genetta*) i de rapinyaires nocturns, al Parc Natural del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 58 pp.

- Flaquer, C. & Arrizabalaga, A. 2001. *Identificació acústica de quiròpters en el parc del Montnegre i el Corredor durant la tardor de l'any 2000 (Sector de Canyamars)*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 52 pp.
- Giménez, S. & Carbonell, M. 1986. Primera cita de *Mauremys caspica* (Reptilia, Chelonia), galápagos leproso, en Sant Pol de Mar. *Butlletí de la Societat Catalana d'Ictiologia i Herpetologia*, 2 (1):7.
- Goula, M. & Alomar, O. 2000. Aportacions als mírids del Maresme. *IV Jornades naturalistes del Maresme*: 17-30.
- Llorente, G. A., Montori, A., Santos, X. & Carretero, M. A. 1995. *Atles dels amfibis i rèptils de Catalunya i Andorra*. Barcelona. Edicions El Brau. 191pp
- Masclans, M. 2000. Trampeig fotogràfic com a mètode d'estudi del gat mesquer (*Genetta genetta*) al Corredor. *IV Jornades naturalistes del Maresme*: 55-63.
- Masó, A.; Pérez de Gregorio, J.J. & Simó, Ll. 1978. Contribució a l'estudi dels Macro-heteròcers del Montnegre i d'altres indrets de la comarca del Maresme. Famílies Attacidae, Sphingidae, Arctiidae, Lasiocampidae, Notodontida. *Treballs de la Societat Catalana de Lepidopterologia*, 1: 23-31.
- Minuartia, Estudis Ambientals. 1998. *Conservació i recuperació de la diversitat d'hàbitats en l'àmbit rural a Mataró*. Àrea de Medi Ambient. Diputació de Barcelona. 112 pp + annexos.
- Minuartia, Estudis Ambientals. 2000. *Programa de seguiment de les poblacions de senglar (Sus scrofa) a Catalunya. Temporada 1999/2000*. Departament de Medi Ambient. Generalitat de Catalunya. 49 pp + annexos.
- Minuartia, Estudis Ambientals. 2001a. *Seguiment de les poblacions de carnívors del Parc Natural del Montnegre i el Corredor. 2000*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 36 pp + annexos.
- Minuartia, Estudis Ambientals. 2001b. *Manteniment de la base de dades sobre amfibis al Parc del Montnegre i el Corredor i prospeccions en zones amb déficit de dades*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 19 pp.
- Olmo, J. M. 1998. *Estudi ecològic dels Ortòpters dels prats sabanoides d'albellatge al Parc Natural del Montnegre*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 36 pp.
- Olmo-Vidal, J.M. 2001. Estudi ecològic dels ortòpters dels prats sabanoides d'albellatge al Parc Natural del Montnegre i el Corredor. *III Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 23-28.
- Palazón, S. & Ruiz-Olmo, J. 1996. Situació del visó americà (*Mustela vison* Schreber, 1777) en el Montseny i el Montnegre. *I Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 97-98.
- Ribas, J. 1996. *Informe sobre la situació avifaunística del P.N. del Montnegre i Corredor: Catàleg. Caràcters generals i problemàtica de conservació*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 43 pp.
- Ribas, J. 1997a. *Distribució geogràfica dels poblaments avifaunístics hivernals del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 56 pp.
- Ribas, J. 1997b. *Atlas parcial dels Ocells nidificants del Montnegre i Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 55 pp.
- Ribas, J. 2000. *Els Ocells del Vallès Oriental*. Lynx Edicions. Barcelona
- Rodriguez, I. & Garcia, M. 2000. *Seguiment de les activitats cinegètiques en el Parc Natural del Montnegre-Corredor, temporada 99-00*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 59 pp + annexos.
- Roig, J.M., Montori, A., Carretero, M. A., Llorente, G. A. & Santos, X. S.d. *Distribució dels rèptils al Parc del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 56 pp.
- Roig, J.M., Montori, A., Carretero, M. A., Llorente, G. A. & Santos, X. 2000. Distribució dels rèptils al Parc del Montnegre-Corredor. *IV Jornades naturalistes del Maresme*: 31-46.
- Rosas, G., Ramos, M.A. & García Valdecasas, A. 1992. *Invertebrados españoles protegidos por convenios internacionales*. ICONA. Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación. 250 pp + fotografies.

Rosell, C., Cahill, S. & Pasquina, A. 1999. Seguiment de la reintroducció del cabirol (*Capreolus capreolus*) al massís del Montnegre. *II Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 101-104.

Ruiz-Olmo, J. & Aguilar, A. 1995. *Els Grans Mamífers de Catalunya i Andorra*. Lynx Edicions. Barcelona

Sabater, F., Murillo, J. & Campeny, R. 1986. Macroinvertebrados de las lagunas temporales de Ca l'Estany de Tordera (Catalunya, N.E. España). *Actas de las VIII Jornadas Entomológicas, Sevilla*: 1241-1251.

Sabater, F. & Sabater, S. 1987. La vida a les basses de Ca l'Estany: Els organismes aquàtics. *L'Atzavara*, 5: 17-30.

San Miguel, A. 1975. Ficha biológica y mapa de localización de algunas especies acuáticas de vertebrados en el área comprendida entre Barcelona y Gerona. *Zoo*, Barcelona, 4: 15-18.

Sostoa, A., Sostoa, F.J., Casals, F. & Viñolas, D. 1987. *Els peixos de la Tordera*. *L'Atzavara*, 5: 54-58.

Stefanescu, C. & Miralles, M. 1999. Les papallones diürnes del Montnegre: primers resultats del pla de seguiment de ropalòcers. *II Trobada d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 77-84.

Torre, I & Arrizabalaga, T. 1999. *Caracterització ecològica de les comunitats de petits mamífers del Parc natural del Montnegre i el Corredor. Patrons d'abundància i distribució de les espècies*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona. Inèdit. 114 pp.

Torre, I.; Flaquer, C. & Arrizabalaga. 2001. Distribució i abundància de petits mamífers al Parc Natural del Montnegre i el Corredor. *III Trobades d'Estudiosos del Montnegre i el Corredor*. Servei de Parcs Naturals. Diputació de Barcelona: 55-58.

Ventura, D. 1993. Fauna malacològica terrestre i d'aigua dolça de la comarca del Maresme. *Ieres Jornades Naturalistes del Maresme, 1992*: 19-33.